

Ενίσχυση της απασχολησιμότητας των νέων στους κλάδους του πολιτισμού και της δημιουργικότητας

Αριθμός προγράμματος: 2022-1-CY02-KA220-YOU-000086328

Εγχειρίδιο Επιχειρηματικών Δεξιοτήτων Θέμα: Χειροτεχνία Θεωρία & Αξιολόγηση WP2/A5

Ημερομηνία Έκδοσης: 20/09/2023

Συγγραφέας: Νατάσα Κούτουλα

Οργανισμός-εταίρος: Learning Seed

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι μόνο των συντακτών και δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (European Education and Culture Executive Agency, EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.

Περίληψη

Αυτό το έγγραφο περιγράφει τη μεθοδολογία κατάρτισης που εξοπλίζει τους νέους με τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες στη χειροτεχνία, έναν στοχευμένο τομέα του CCI.

Πιο συγκεκριμένα, είναι ένα εγχειρίδιο που στοχεύει στην κατανόηση των αρχών σχεδιασμού, των τάσεων και των εφαρμογών σε διάφορους τομείς όπως η μόδα και η παράδοση (αντικείμενα, ρούχα, τρόφιμα, ξυλόγλυπτα στοιχεία) στη χειροτεχνία.

Περιλαμβάνει επίσης ασκήσεις και ερωτήσεις αξιολόγησης που θα παρέχουν στους νέους γνώσεις, δημιουργικότητα και νέες τεχνικές και θα ενισχύσουν τις ικανότητες σχεδιασμού των συμμετεχόντων.

[Το EPICURIOS Entrepreneurship Skills Manual](#) © 2023 από [την Κοινοπραξία του Συγχρηματοδοτούμενου από την ΕΕ έργου "EPICURIOS"](#) είναι αδειοδοτημένο υπό [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International](#)

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη	1
1. Εισαγωγή στη Χειροτεχνία	3
2. Θεωρία χειροτεχνίας	3
2.1 Χειροποίητα αντικείμενα	4
2.1.1 Κεραμική-Κεραμική	4
2.1.2 Μάλλινη τέχνη	4
2.1.3 Μικρά πουγκιά από ανακυκλωμένο ύφασμα.....	5
2.1.4 Ξυλόγλυπτα στοιχεία	5
2.1.5 Ξύλινα παιχνίδια.....	5
2.1.6 Ξύλινες τσάντες.....	6
2.1.7 Ξύλινα σκεύη.....	6
2.1.8 Χειροποίητη μόδα.....	6
2.1.9 Χειροποίητα κοσμήματα	6
2.1.10 Χειροποίητα - Βιώσιμα ρούχα.....	6
2.1.11 Μεταξωτά κασκόλ	7
2.2 Χειροποίητο φαγητό.....	7
2.2.1 Τρόφιμα που στεγνώνουν τον ήλιο.....	7
2.2.2 Σπιτική μαρμελάδα	8
2.2.3 Σπιτικά γλυκά	8
2.2.4 Κομπόστ	8
3. Ασκήσεις και ερωτήσεις αξιολόγησης	9
3.1 Ασκήσεις.....	9
3.2 Ερωτήσεις αξιολόγησης.....	10
Αληθινές ψευδείς ερωτήσεις.....	10
Ανοιχτές ερωτήσεις	10
Αναφορές.....	13

1. Εισαγωγή στη Χειροτεχνία

Σε αυτή την ενότητα θα εισαχθείτε στον όμορφο κόσμο των χειροτεχνιών και πώς αποτελούν μια μοναδική έκφραση μιας συγκεκριμένης κουλτούρας. Χειροποίητα αντικείμενα που φαινομενικά είναι τα ίδια δεν είναι ποτέ εντελώς πανομοιότυπα και αυτή είναι η μαγεία της μοναδικότητάς τους.

Τα χειροποίητα αντικείμενα κρύβουν πάντα μια ιστορία και συχνά εμπνέονται από τον πολιτισμό κάθε χώρας. Γι' αυτό είναι σύνηθες φαινόμενο οι καλλιτέχνες να ταξιδεύουν στον κόσμο, ώστε να εμπνέονται από την ιστορία, τον πολιτισμό ή τα όμορφα τοπία κάθε χώρας, να δημιουργούν κάτι νέο και μοναδικό σε κάθε τομέα. Κάθε σχέδιο και κάθε αντικείμενο έχει μια ιστορία να πει για τον κατασκευαστή που ήταν η πηγή της έμπνευσής του, έχει ζωή!

Στη σύγχρονη εποχή, αντιμετωπίζουμε κακής ποιότητας βιομηχανικά προϊόντα, λόγω της οικονομικής κρίσης. Για να είμαστε πιο οικονομικοί, υπάρχει κακή συναρμολόγηση, κακή επεξεργασία και φθηνά υλικά και αυτό είναι συνήθως αυτό που έχουν κατά νου οι άνθρωποι. Σήμερα, οι άνθρωποι αναζητούν χειροποίητα προϊόντα για να καλύψουν όλες τις καθημερινές τους ανάγκες σε μια προσπάθεια ποιοτικής διαβίωσης. Πολλοί χειροτέχνες χρησιμοποιούν φυσικά, ακόμη και εξ ολοκλήρου γηγενή και ακόμη και ανακυκλωμένα υλικά που δίνουν ποιότητα στα καθημερινά προϊόντα.

Πρέπει να αναφέρουμε τη σημασία της χειροτεχνίας στην κατασκευή οικολογικού περιβάλλοντος στη σύγχρονη εποχή. Τα περιβαλλοντικά προβλήματα είναι όλο και πιο εμφανή και η κατασκευή οικολογικού περιβάλλοντος είναι σε πλήρη ισχύ. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο είναι απαραίτητο οι καλλιτέχνες χειροτεχνίας να αναλύσουν σε βάθος τον αντίκτυπο των υλικών στις χειροτεχνίες και να τα κάνουν πιο οικολογικά από άλλα υλικά μέσω της καινοτομίας του σχεδιασμού.

Όταν πρόκειται για χειροποίητες χειροτεχνίες, πολλά οφέλη έρχονται μαζί με την προμήθεια τους. Μπορούν να είναι καλύτερες για το περιβάλλον από άλλες εναλλακτικές λύσεις. Πολλά από αυτά τα αντικείμενα κατασκευάζονται χρησιμοποιώντας βιώσιμες διαδικασίες παραγωγής και υλικά. Επιπλέον, οι χειροποίητες χειροτεχνίες συχνά απαιτούν λιγότερους πόρους κατά τη διαδικασία παραγωγής τους σε σύγκριση με τα προϊόντα μαζικής παραγωγής, καθιστώντας τα μια φιλική προς το περιβάλλον επιλογή.

Συμπερασματικά, οι χειροτεχνίες είναι σημαντικά σε αυτούς τους σύγχρονους καιρούς επειδή χρησιμοποιούν γενικά φυσικά και φιλικά προς το περιβάλλον υλικά. Η πρακτική αυτή προωθεί τη βιώσιμη παραγωγή, μειώνει τα απόβλητα και έχει χαμηλότερο αποτύπωμα άνθρακα.

2. Θεωρία χειροτεχνίας

Στη Θεωρία αυτής της Ενότητας, θα εξερευνήσετε διαφορετικά είδη χειροτεχνίας όπως:

1. Χειροποίητα αντικείμενα
2. Ξυλόγλυπτα στοιχεία
3. Χειροποίητη μόδα
4. Χειροποίητο Φαγητό

και θα μάθετε τις αρχές, τις τάσεις και τις εφαρμογές τους.

Στη συνέχεια, θα έχετε την ευκαιρία να ολοκληρώσετε κάποιες ασκήσεις, που στοχεύουν στην ανάπτυξη πρακτικών δεξιοτήτων στην οπτική επικοινωνία, την αισθητική και την επίλυση προβλημάτων.

2.1 Χειροποίητα αντικείμενα

Τα χειροποίητα προϊόντα παράγονται μόνο με το χέρι χρησιμοποιώντας απλά εργαλεία και μια ποικιλία διακοσμητικών υλικών που διατίθενται στην αγορά ή στη φύση. Πολλοί χειροτέχνες χρησιμοποιούν φυσικά, ακόμη και εξ ολοκλήρου εγχώρια υλικά και ακόμη ανακυκλώνουν βιομηχανικά υλικά. Η ατομική χειροτεχνία ενός χειροποίητου αντικειμένου είναι το πρωταρχικό κριτήριο. Σε όλο τον κόσμο οι χειροτεχνίες παράγονται συχνά σε επίπεδο μικρής κλίμακας. Σε πολλές κοινότητες, τα προϊόντα χειροτεχνίας είναι συνυφασμένα με την εθνική, τοπική, περιφερειακή και εθνική κληρονομιά.

2.1.1 Πηλοπλαστική-Κεραμική

Ο πηλός είναι ένα υλικό πλούσιο σε ιστορία και δυνατότητες για τέχνη και η χειροποίητη αγγειοπλαστική είναι μία από τις παλαιότερες τέχνες. Η χειροποίητη τεχνική κεραμικής σας επιτρέπει να δημιουργείτε φόρμες με πηλό και τα χέρια σας, χωρίς να χρησιμοποιείτε τροχό ρίψης. Το μόνο που χρειάζεστε για να ξεκινήσετε είναι ο πηλός σας, τα χέρια σας και μερικά απλά εργαλεία.

Μέθοδοι και τεχνικές:

Τσίμπημα (Πιέζοντας τον πηλό με τον αντίχειρα και σχηματίζοντας την κεραμική με τη βοήθεια των δακτύλων και των αντίχειρων ειδικά).

Πλάκα (Τυλίξτε τον πηλό σε επίπεδα φύλλα (σαν κρούστα πίτας) για να κόψετε και να συναρμολογήσετε).

Πηνίο (Ανοίξτε μακριά φίδια από πηλό και στρίψτε τα σε πηνία και σχήματα).

Υλικά & εργαλεία: Πηλός, Κόφτης καλωδίων, καρφίτσα, Εργαλείο χάραξης, Κυλινδρική πλάκα και φύλλα καμβά, ιμάντας τροχού, ρολό Brayer, σχήματα κοπής, Ελαστικά, μαχαίρια, Μπουκάλι ψεκασμού, Σφουγγάρι.

Οι άνθρωποι σήμερα, ειδικά εκείνοι που ακολουθούν το "Hygge Lifestyle", αντικαθιστούν τις γυάλινες κούπες και πιάτα με κεραμικά, ως πιο φιλικά προς το περιβάλλον και ποιοτικά καθημερινά αντικείμενα.

Χρήσιμο βίντεο: <https://www.youtube.com/watch?v=ie5NdWCXK3A>

2.1.2 Τέχνη μαλλιού

Μια ποικιλία χειροποίητων αντικειμένων δημιουργούνται από μάλλινες ίνες και αντικείμενα, κυρίως πλεκτά, κροσέ-βελονάκι και τσόχα. Η κατασκευή μαλλιού είναι απίστευτα χρονοβόρα και χρησιμοποιεί κυρίως φυσικές ίνες μαλλιού που παράγουν ποιοτικές χειροτεχνίες. Η τιμή θα αντικατοπτρίζει πάντα το χρόνο και τα επίπεδα δεξιοτήτων που απαιτούνται για τη δημιουργία ενός αντικειμένου. Εδώ είναι μερικά γεγονότα σχετικά με το μαλλί:

1. Τα πρόβατα αποτελούν μέρος του φυσικού κύκλου άνθρακα, καταναλώνοντας τον οργανικό άνθρακα που αποθηκεύεται στα φυτά και μετατρέποντάς τον σε μαλλί.
2. Πενήντα τοις εκατό του βάρους του μαλλιού είναι καθαρός οργανικός άνθρακας.
3. Τα μάλλινα προϊόντα έχουν μεγάλη διάρκεια ζωής, που σημαίνει ότι χρησιμοποιούνται ή φοριούνται περισσότερο από άλλα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα. Τα μάλλινα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα τείνουν να πλένονται λιγότερο συχνά σε χαμηλότερες θερμοκρασίες, γεγονός που έχει μικρότερο αντίκτυπο στο περιβάλλον.

4. Το μαλλί βιοδιασπάται εύκολα στην ξηρά και στο νερό – ως ίνα με βάση τις πρωτεΐνες, το μαλλί δεν συμβάλλει στη ρύπανση από μικροπλαστικά.

Αντικείμενα που μπορείτε να δημιουργήσετε από μαλλί στην καθημερινή ζωή: μαξιλαράκια αφαίρεσης μακιγιάζ, αναμνηστικά, τσάντες, κασκόλ και χριστουγεννιάτικα στοιχεία.

Χρήσιμο βίντεο: <https://www.youtube.com/watch?v=O0YSf6ZeYgc>

2.1.3 Μικρά πουγκιά από ανακυκλωμένο ύφασμα

Αυτή η όμορφη ιδέα είναι πολύ χρήσιμη και στην καθημερινή ζωή και πολύ χρήσιμη για όσους θέλουν να παραλείψουν τα πλαστικά υλικά. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μια ποικιλία υφασμάτων και να τα ράψετε μόνο για να δημιουργήσετε μικρές τσάντες για μεσημεριανό γεύμα, οργάνωση μακιγιάζ, κοσμήματα, περιποίηση και λεβάντες στις ντουλάπες. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε διαφορετικά υφάσματα, μικτά κ.λπ. για να φτιάξετε την τσάντα σας προσαρμοσμένη σε αυτά που θέλετε.

Χρήσιμο βίντεο: <https://www.youtube.com/watch?v=OsD5-qWkZZU>

2.1.4 Ξυλόγλυπτα στοιχεία

Το ξύλο είναι η πιο φιλική προς το περιβάλλον πρώτη ύλη. Είναι ανανεώσιμο και είναι το μόνο δομικό υλικό που παράγεται από τον ήλιο, τη βροχή και τον άνθρακα από τον αέρα. Είναι απεριόριστα αναπληρώσιμο και ανανεώσιμο. Αυτό είναι εκπληκτικό όταν το σκέφτεστε.

Το ξύλο είναι μια πρώτη ύλη που μεγαλώνει και αναπληρώνεται κάθε χρόνο. Πολλοί άνθρωποι αναρωτιούνται αν είναι περιβαλλοντικό να κόβουν δέντρα. Ευτυχώς, με την επιλεκτική συγκομιδή - σε αντίθεση με την αποψίλωση - δεν είναι πρόβλημα. Είναι εξαιρετικό για την υγεία των δασών.

2.1.5 Ξύλινα παιχνίδια

Η χρήση ξύλου, ειδικά για παιχνίδια, είναι ένα πολύ φιλικό προς το περιβάλλον υλικό. Το ξύλο προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές, όπως αγροκτήματα δέντρων, η διαχείριση των οποίων γίνεται με βιώσιμες μεθόδους δασοκομίας. Τα ξύλινα παιχνίδια έχουν χρησιμοποιηθεί από παιδιά για πολλές εκατοντάδες ή και χιλιάδες χρόνια. Χρονολογούνται από τους αρχαίους Έλληνες και τους Αιγυπτίους και το ξύλο έχει χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή παιχνιδιών σε πολλές κοινωνίες σε όλη την ιστορία.

Ένα άλλο σημαντικό πλεονέκτημα των ξύλινων παιχνιδιών είναι ότι είναι πολύ ασφαλέστερα για να παίζουν τα παιδιά. Είναι ένα φυσικό υλικό που δεν έχει καμία από τις επικίνδυνες τοξίνες που έχουν τα συνθετικά υλικά ή τα πλαστικά. Τα παιχνίδια που κατασκευάζονται με πλαστικό PVC έχουν ιδιότητες έκλυσης, πράγμα που σημαίνει ότι οι τοξίνες μπορούν να διαρρεύσουν με την πάροδο του χρόνου, αλλά το ξύλο όχι. Αυτό σημαίνει ότι δεν χρειάζεται να ανησυχείτε για τα παιχνίδια του παιδιού σας που εκλύουν επιβλαβείς χημικές ουσίες στο δέρμα του.

Μια άλλη ιδέα που πρέπει να εξετάσετε είναι να φτιάξετε τα ξύλινα παιχνίδια σας. Αυτό σας επιτρέπει να επιλέξετε το ξύλο που θα θέλατε να χρησιμοποιήσετε για να φτιάξετε τα παιχνίδια του παιδιού σας και να τα κατασκευάσετε με όποιον τρόπο επιλέξετε.

Χρήσιμο βίντεο: https://www.youtube.com/watch?v=c7EvjJxE_tQ

2.1.6 Ξύλινες τσάντες

Οι τσάντες από ξύλο είναι κατασκευασμένες με υλικά υψηλής ποιότητας και χρειάζονται πολύ χρόνο και δεξιοτήτα για να δημιουργηθούν. Επίσης, είναι μοναδικά και προσαρμόσιμα και έχουν κατασκευαστεί για να διαρκέσουν. Η επένδυση σε μια χειροποίητη δερμάτινη τσάντα είναι μια έξυπνη επιλογή, καθώς θα σας εξοικονομήσει χρήματα με την πάροδο του χρόνου. Στην Ελλάδα, υπάρχουν πολλές επιχειρήσεις που κατασκευάζουν τσάντες από ξύλο, εμπνευσμένες από την παράδοση και τον ελληνικό πολιτισμό.

Χρήσιμο βίντεο: <https://www.youtube.com/watch?v=WvhiLxA1xMY>

2.1.7 Ξύλινα σκεύη

Χρησιμοποιώντας ξύλινα σκεύη στην κουζίνα σας, συμβάλλετε στη μείωση του φορτίου του μη βιοδιασπώμενου και τοξικού πλαστικού. Τα ξύλινα σκεύη είναι ανανεώσιμα και φιλικά προς το περιβάλλον σε όλα τα περιβάλλοντα χωρίς καμία επακόλουθη επίδραση τοξικότητας τόσο στον άνθρωπο όσο και στο περιβάλλον.

Χρήσιμο βίντεο: <https://www.youtube.com/watch?v=ld7YXpk2aro>

2.1.8 Χειροποίητη μόδα

Σήμερα, τα χειροποίητα προϊόντα έχουν αποκτήσει πολύ μεγαλύτερη σημασία από τα μηχανικά αντικείμενα λόγω της ποιότητάς τους. Αυτό οφείλεται στην επιλογή της πρώτης ύλης και στον εντυπωσιακό σχεδιασμό της χειροποίητης μόδας. Το πιο σημαντικό, τα χειροποίητα ρούχα ή κοσμήματα είναι φιλικά προς το περιβάλλον και ως εκ τούτου μπορούν επίσης να ονομαστούν φιλικά προς το περιβάλλον επειδή δεν βλάπτουν το περιβάλλον. Αυτός ο λόγος έχει κάνει πολλούς λάτρεις της φύσης να επιλέγουν χειροποίητη μόδα για τακτική χρήση.

2.1.9 Χειροποίητα κοσμήματα

Τα κοσμήματα που κατασκευάζονται από ανακυκλωμένο χρυσό και ασήμι, καθώς και οι ξανακομμένοι ή επαναχρησιμοποιημένοι πολύτιμοι λίθοι, είναι σχεδόν εγγυημένο ότι θα έχουν χαμηλότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τα ολοκαίνουργια κοσμήματα, επειδή δεν χρησιμοποιούν εξορυκτικές διαδικασίες εξόρυξης.

Ακολουθούν ορισμένες αρχές που ακολουθεί το χειροποίητο κόσμημα:

1. Ανακυκλωμένα ή αντικέ μέταλλα
2. Μη τοξικές πλύσεις και βερνίκια
3. Προτεραιότητα στην ηθική παραγωγή
4. Ανακυκλωμένα υλικά όπως ύφασμα, αντικείμενα καθημερινής χρήσης κλπ
5. Οικολογική συσκευασία

Χρήσιμο βίντεο: <https://www.youtube.com/watch?v=ia5fxrzzZKQ>

2.1.10 Χειροποίητα - Βιώσιμα ρούχα

Η βιομηχανία της μόδας είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος ρυπαντής στον κόσμο αμέσως μετά τη βιομηχανία πετρελαίου. Και η περιβαλλοντική ζημιά αυξάνεται καθώς αναπτύσσεται η βιομηχανία. Ωστόσο, υπάρχουν λύσεις και εναλλακτικές για τον μετριασμό αυτών των προβλημάτων, όπως τα χειροποίητα ρούχα.

Ένα από τα μεγαλύτερα πλεονεκτήματα των χειροποίητων ρούχων είναι ότι είναι φιλικά προς το περιβάλλον. Δεδομένου ότι δεν κατασκευάζονται με τη βοήθεια μηχανών, δεν υπάρχουν σχεδόν καθόλου πιθανότητες σπατάλης νερού, ενέργειας, γης και άλλων φυσικών πόρων. Δεν απελευθερώνονται τοξικές χημικές ουσίες στη γη, τον αέρα ή το νερό.

Τα υφάσματα που έχουν απομείνει είναι τα υφάσματα που δεν χρησιμοποιούνται. Αντί αυτά τα υφάσματα να καταλήξουν ως απόβλητα, τα υφάσματα που έχουν απομείνει χρησιμοποιούνται από οίκους σχεδιασμού που φτιάχνουν όμορφα ρούχα από αυτά. Υπάρχουν πολλοί τρόποι με τους οποίους θα μπορούσατε να φτιάξετε ρούχα από επαναχρησιμοποιημένο ύφασμα ή ένα νέο, βρίσκοντας χρήσιμα βίντεο ή φόρουμ χειροτεχνών στο διαδίκτυο. Τα χειροποίητα ρούχα είναι μια βιώσιμη επιλογή και δεν έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και είναι κερδοφόρα στις μέρες μας.

Χρήσιμο βίντεο: https://www.youtube.com/watch?v=VsXkblJ_b30

2.1.11 Μεταξωτά κασκόλ

Το μετάξι θεωρείται μια πιο βιώσιμη ίνα. Είναι ένας ανανεώσιμος πόρος, μπορεί να βιοδιασπαστεί και χρησιμοποιεί λιγότερο νερό, χημικά και ενέργεια από πολλές άλλες ίνες. Χρησιμοποιώντας μετάξι, προβλήματα όπως η χρήση χημικών, τα δικαιώματα των ζώων, η υψηλή κατανάλωση ενέργειας και οι εργασιακές πρακτικές μπορούν να λυθούν.

Τα μεταξωτά κασκόλ φτιάχνονται εύκολα, απλά κόβοντας το αγαπημένο σας κομμάτι μεταξωτού υφάσματος στο σχήμα που θέλετε, ράβοντας τις πλευρές και εντυπωσιάζοντας τους πάντες.

Χρήσιμο βίντεο: <https://www.youtube.com/watch?v=bQmmxDhbMsE>

2.2 Χειροποίητο φαγητό

Σύμφωνα με τον Γιώργο Κουμάνταρο (Διακεκριμένο Καθηγητή, Πανεπιστήμιο του Ibadan), τα παραδοσιακά τρόφιμα και οι παραδοσιακές τεχνικές επεξεργασίας τροφίμων όπως η ζύμωση και η ξήρανση στον ήλιο χρονολογούνται από την αρχαιότητα και αποτελούν μέρος της κουλτούρας των ανθρώπων. Ενώ τα παραδοσιακά τρόφιμα έχουν αναβαθμιστεί και παράγονται σε βιομηχανική κλίμακα στην Ινδία, την Ιαπωνία, την Κίνα, τη Νότια Κορέα κ.λπ., τα παραδοσιακά τρόφιμα στην υποσαχάρια Αφρική και σε πολλές άλλες χώρες χαμηλού μεσαίου εισοδήματος εξακολουθούν να παράγονται σε μεγάλο βαθμό στο σπίτι και από τον μη ρυθμισμένο κανονιστικά άτυπο τομέα τροφίμων με μικρή βελτίωση στην ποιότητα και τις τεχνικές επεξεργασίας.

Εδώ είναι μερικές παραδοσιακές τεχνικές:

- Ξήρανση τροφίμων
- Σπιτική μαρμελάδα
- Σπιτικά Γλυκά
- Κομπόστα

2.2.1 Τρόφιμα που στεγνώνουν τον ήλιο

Ξήρανση στον ήλιο είναι η εξάτμιση του νερού από τα προϊόντα από τον ήλιο ή την ηλιακή θερμότητα, υποβοηθούμενη από την κίνηση του περιβάλλοντος αέρα. Για να είναι επιτυχής, απαιτεί μια εποχή χωρίς βροχές με έντονη ηλιοφάνεια και θερμοκρασίες άνω των 98 ° F που συμπίπτουν με την περίοδο ωρίμανσης του προϊόντος. Το στέγνωμα στον ήλιο απαιτεί μεγάλη προσοχή.

Μια έξυπνη ιδέα είναι η λιαστή ντομάτα, την οποία ο καθένας μπορεί να χρησιμοποιήσει σε σαλάτες ή ειδικές συνταγές και να φέρει μια ιδιαίτερη γεύση και παράδοση στο πιάτο.

Επίσης, η ξήρανση φρούτων όπως μπανάνες, φράουλες κ.α. θα είναι μια καλή σπιτική λύση για ένα γρήγορο και υγιεινό σνακ.

Υπάρχουν πολλές τεχνικές και ιδέες στο διαδίκτυο που παρέχουν μια μεγάλη ποικιλία ξήρανσης τροφίμων και δίνουν πολλές πληροφορίες για να ξεκινήσετε μια μικρή κερδοφόρα επιχείρηση.

Χρήσιμο βίντεο: https://www.youtube.com/watch?v=S_HOg89Unno

2.2.2 Σπιτική μαρμελάδα

Η παρασκευή μαρμελάδας φαίνεται να μην είναι πλέον μόνο το γλυκό χόμπι που έχουν οι γιαγιάδες μας. Η σπιτική μαρμελάδα φρούτων κερδίζει όλο και περισσότερο χώρο στην επιχείρηση, ως μια πιο υγιεινή και οικονομική λύση. Το καλύτερο μέρος είναι ότι η επιχείρηση παραγωγής μαρμελάδας αναπτύσσεται σταθερά χωρίς ανησυχία για υφέσεις ή άλλους εξωτερικούς παράγοντες που συνήθως επηρεάζουν τις μικρές επιχειρήσεις. Όλο και περισσότεροι άνθρωποι αναλαμβάνουν την παρασκευή μαρμελάδας ως μικρή επιχείρηση για να βγάλουν κάποιο επιπλέον εισόδημα για την οικογένειά τους ή να ζήσουν αποκλειστικά από την πώληση μαρμελάδας απευθείας σε καταναλωτές ή λιανοπωλητές.

Χρήσιμο βίντεο: <https://www.youtube.com/watch?v=dcc4ZaRYhQc>

2.2.3 Σπιτικά γλυκά

Ένα από τα πιο παραδοσιακά ελληνικά προϊόντα είναι τα «γλυκά του κουταλιού», τα οποία δημιουργήθηκαν πριν από χιλιάδες χρόνια, λόγω της ανάγκης των ανθρώπων να διατηρήσουν τα άφθονα φρούτα και λαχανικά που περίσσεψαν από τη συγκομιδή. Μια από τις πιο κλασικές τεχνικές που χρησιμοποιούσαν οι νοικοκυρές από την αρχαιότητα ήταν η ειδική συντήρηση του σιροπιού, το βράσιμο του καρπού και η μετατροπή του σε μαρμελάδες.

Ο όρος «γλυκά του κουταλιού» βέβαια ήρθε αιώνες αργότερα, όταν στην εποχή των προπαππούδων μας, τα εν λόγω γλυκά σερβίρονταν σε ένα μεγάλο μπολ με πολλά κουτάλια ή σε μικρά πιάτα σερβιρίσματος, φυσικά με ένα μικρό κουτάλι. Τα γλυκά του κουταλιού ήταν το πιο ευπρόσδεκτο κέρασμα για όλα τα νοικοκυριά και οι καλεσμένοι έδειχναν να τα απολαμβάνουν πάρα πολύ. Ο τομέας των παραδοσιακών γλυκών προϊόντων χαρακτηρίζεται από τα πρώτα χρόνια μέχρι σήμερα από πολυάριθμες μικρές οικιακές βιομηχανίες, οι οποίες καλύπτουν τοπικές περιοχές της Ελλάδας και πωλούν τα προϊόντα τους ανώνυμα. Τα τελευταία χρόνια, λίγες εταιρείες δραστηριοποιούνται, οργανώνουν το δίκτυο διανομής τους και απευθύνονται στο ευρύ κοινό, προωθώντας επώνυμα προϊόντα. Φρούτα που μπορείτε να μετατρέψετε σε "γλυκά κουταλιού" και να δημιουργήσετε τη δική σας κερδοφόρα επιχείρηση: άγριο κεράσι, κεράσι, φράουλα, αχλάδι, βερίκοκο, περγαμόντο, καρύδι, κάστανο, μανταρίνι, πορτοκάλι, σταφύλι, σύκο, τριαντάφυλλο.

Χρήσιμο βίντεο: <https://www.youtube.com/watch?v=bZRQTuYdRVw>

2.2.4 Κομπόστα

Με αυτή την παραδοσιακή μέθοδο, μπορείτε να κρατήσετε τα φρούτα στο βάζο για περισσότερο από ένα χρόνο εάν η διαδικασία γίνει σωστά. Θα χρειαστείτε μια μεγάλη κατσαρόλα γεμάτη περισσότερο από τη μέση με νερό, όπου θα βράσετε τα άδεια γυάλινα βάζα που θα χρησιμοποιήσετε. Από τη στιγμή του βρασμού, αφήστε 10 λεπτά. Πρέπει να αφαιρέσουμε το ελαστικό χείλος κατά την αποστείρωση του βάζου γιατί αν δεν είναι από ανθεκτικό υλικό, θα καεί.

Αρκεί να το βουτήξετε σε λίγο ζεστό νερό και να το αφήσετε στην άκρη. Αφαιρέστε προσεκτικά τα βάζα από την κατσαρόλα και γυρίστε τα σε μια καθαρή βαμβακερή πετσέτα για να στεγνώσουν. Στη συνέχεια, προετοιμάστε τα φρούτα (ξεφλούδισμα, κοπή) ανάλογα με τον τύπο τους και βράστε τα βάζα φρούτων στο δοχείο. Η διαδικασία είναι κάπως χρονοβόρα, αλλά το αποτέλεσμα θα σας δικαιώσει. Σήμερα αυτή η παραδοσιακή μέθοδος είναι μια κερδοφόρα επιχείρηση που όλοι όσοι αγαπούν την παράδοση και παράγουν υγιεινό σπιτικό φαγητό μπορούν να ξεκινήσουν με χαμηλό προϋπολογισμό.

Χρήσιμο βίντεο : <https://www.youtube.com/watch?v=t08LwkNyBGs>

3. Ασκήσεις και ερωτήσεις αξιολόγησης

3.1 Ασκήσεις

Άσκηση 1: Αφού διαβάσετε την ενότητα "Χειροποίητα αντικείμενα" και παρακολουθήσετε τα αναφερόμενα βίντεο, σκεφτείτε ότι θέλετε να κάνετε ένα δώρο για τα γενέθλια του καλύτερου φίλου σας. Δοκιμάστε μία από τις αγαπημένες σας τεχνικές από αυτήν την ενότητα. Γράψτε τη διαδικασία που ακολουθήσατε και τα πράγματα που θέλετε να βελτιώσετε την επόμενη φορά.

Άσκηση 2: Σκεφτείτε ότι πρόκειται να ξεκινήσετε μια επιχείρηση με τα ξυλόγλυπτα αντικείμενα σας. Επιλέξτε αυτό που σας αρέσει περισσότερο και δημιουργήστε ένα όμορφο αντικείμενο. Στη συνέχεια, κάντε μια διαφήμιση (ένα βίντεο, μια διαφήμιση σε χαρτί ή οτιδήποτε άλλο φανταστείτε) για να το πουλήσετε σαν να έχετε ήδη τη δική σας επιχείρηση.

Άσκηση 3: «Ξεκίνα τη δική σου επιχείρηση» με το ενδιαφέρον σου για τη μόδα από τις ενότητες που διαβάζεις δημιουργώντας 3-4 διαφορετικά πράγματα και προωθώντας τα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Άσκηση 4: Κάντε την έρευνά σας και γράψτε 4 διαφορετικές συνταγές, από κάθε ενότητα από χειροποίητο φαγητό παραπάνω και φτιάξτε ωραίες λιχουδιές για τους φίλους και την οικογένειά σας.

3.2 Ερωτήσεις αξιολόγησης

Ερωτήσεις Σωστό ή Λάθος

1. Σωστό / Λάθος: Οι χειροτεχνίες εμπνέονται τώρα από τον πολιτισμό και την ιστορία κάθε χώρας

Σωστή απάντηση: Σωστό

2. Σωστό / Λάθος: Οι χειροτεχνίες μπορούν να είναι καλύτερες για το περιβάλλον από άλλες εναλλακτικές λύσεις

Σωστή απάντηση: Σωστό

3. Σωστό / Λάθος: Οι χειροτεχνίες αυξάνουν τη σπατάλη ενέργειας και έχουν υψηλότερο αποτύπωμα άνθρακα

Σωστή απάντηση: Λάθος

4. True/False: Τα μάλλινα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα τείνουν να πλένονται λιγότερο συχνά σε χαμηλότερες θερμοκρασίες, γεγονός που έχει μικρότερο αντίκτυπο στο περιβάλλον

Σωστή απάντηση: Σωστό

5. True/False: Τα ξύλινα σκεύη στην κουζίνα είναι τοξικά όπως το πλαστικό

Σωστή απάντηση: Λάθος

Ανοιχτές ερωτήσεις

1) Είναι η ξυλουργική καλή για το περιβάλλον; Εξηγήστε την απάντησή σας

Πιθανή απάντηση: Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της ξυλουργικής ποικίλλουν. Η υπεύθυνη προμήθεια ξυλείας από διαχειριζόμενα δάση υποστηρίζει τη βιοποικιλότητα και τη δέσμευση του άνθρακα, προωθώντας τη βιωσιμότητα. Τα χειροποίητα ξύλινα αντικείμενα έχουν συχνά μεγαλύτερη διάρκεια ζωής, μειώνοντας την ανάγκη αντικατάστασης και ελαχιστοποιώντας τα απόβλητα. Ωστόσο, εάν δεν υπάρξει βιώσιμη διαχείριση, η αποψίλωση των δασών και η ανεύθυνη υλοτομία βλάπτουν το περιβάλλον. Επιπλέον, ορισμένα φινιρίσματα και κόλλες που χρησιμοποιούνται στην ξυλουργική μπορούν να εισάγουν επιβλαβείς χημικές ουσίες. Για την ενίσχυση της βιωσιμότητας, είναι απαραίτητη μια ευσυνειδητή προσέγγιση στην προμήθεια υλικών, τη διαχείριση αποβλήτων και τη χρήση φιλικών προς το περιβάλλον φινιρισμάτων.

Ένας εκπαιδευτής θα πρέπει να αξιολογήσει ως σωστή απάντηση εάν ένας μαθητής θα αναφέρει τουλάχιστον τη βιοποικιλότητα, τη μείωση του άνθρακα και ότι τα ξύλινα αντικείμενα έχουν μεγαλύτερη διάρκεια ζωής.

2) Τι είναι τα βιώσιμα ρούχα και πώς θα μπορούσατε να περιγράψετε μια τέτοια επιχείρηση;

Πιθανή απάντηση: τα βιώσιμα ρούχα περιλαμβάνουν ενδύματα που δημιουργούνται με φιλικές προς το περιβάλλον και κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές από την προμήθεια υλικών έως την παραγωγή και πέραν αυτής. Οι επιχειρήσεις σε αυτόν τον τομέα δίνουν προτεραιότητα σε υλικά όπως το οργανικό βαμβάκι ή οι ανακυκλωμένες ίνες, με στόχο την ελαχιστοποίηση των αποβλήτων, της χρήσης ενέργειας και της ρύπανσης. Οι ηθικές εργασιακές πρακτικές διασφαλίζουν δίκαιους μισθούς και ασφαλείς συνθήκες. Η διαφάνεια στην αλυσίδα εφοδιασμού, η οποία παρέχει πληροφορίες σχετικά με την προέλευση και τις διαδικασίες παραγωγής, αποτελεί βασικό σημείο εστίασης. Τελικά, οι βιώσιμες επιχειρήσεις ένδυσης στοχεύουν στη μείωση των

περιβαλλοντικών επιπτώσεων των ενδυμάτων, προωθώντας παράλληλα την κοινωνική ευθύνη στη βιομηχανία της μόδας.

Ένας εκπαιδευτής θα πρέπει να αξιολογήσει ως σωστή απάντηση εάν ο εκπαιδευόμενος αναφέρει τουλάχιστον τις φιλικές προς το περιβάλλον, κοινωνικά υπεύθυνες πρακτικές από την προμήθεια υλικών, οργανικών υλικών, ελαχιστοποίηση αποβλήτων / χρήσης ενέργειας / ρύπανσης

- 3) Τι σπιτικό φαγητό θα μπορούσατε να παράγετε για να ξεκινήσετε μια επιχείρηση;
Εξηγήστε την απάντησή σας

Πιθανή απάντηση: Κονσέρβες και μαρμελάδες: Δημιουργήστε σπιτικές μαρμελάδες, ζελέ ή τουρσιά χρησιμοποιώντας τοπικά φρούτα και λαχανικά. Αυτά τα χειροποίητα προϊόντα μπορούν να προσελκύσουν πελάτες που αναζητούν μοναδικές γεύσεις.

Υγιεινά σνακ: Δημιουργήστε και συσκευάστε υγιεινά σνακ, όπως μπάρες granola, ενεργειακά μικρογεύματα ή θρεπτικά σνακ. Με αυξανόμενη έμφαση στην ευεξία και τη βιωσιμότητα, υπάρχει ζήτηση για θρεπτικές επιλογές σνακ.

Ειδικά ποτά: Αναπτύξτε σπιτικά ροφήματα από φρούτα ή λαχανικά

Ένας εκπαιδευτής θα πρέπει να αξιολογήσει ως σωστή απάντηση εάν ο εκπαιδευόμενος αναφέρει σπιτικές μαρμελάδες, ποτά κ.λπ., και να συμπεριλάβει βιώσιμες πρακτικές και το λόγο για την οικοδόμηση αυτού του είδους επιχείρησης.

- 4) Γιατί τα ξύλινα παιχνίδια θα μπορούσαν να θεωρηθούν μια πιο φιλική προς το περιβάλλον και ασφαλέστερη επιλογή για τα παιδιά σε σύγκριση με τα παιχνίδια που κατασκευάζονται από συνθετικά υλικά ή πλαστικά;

Πιθανή απάντηση: Τα ξύλινα παιχνίδια θεωρούνται συχνά φιλικά προς το περιβάλλον, επειδή το ξύλο προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές, όπως αγροκτήματα δέντρων που τα διαχειρίζονται με βιώσιμες μεθόδους δασοκομίας. Επιπλέον, το ξύλο χρησιμοποιείται για παιχνίδια εδώ και αιώνες, που χρονολογούνται από αρχαίους πολιτισμούς όπως οι Έλληνες και οι Αιγύπτιοι. Ένα σημαντικό πλεονέκτημα είναι ότι το ξύλο είναι ένα φυσικό υλικό χωρίς τις επιβλαβείς τοξίνες που βρίσκονται στα συνθετικά υλικά ή τα πλαστικά. Σε αντίθεση με τα παιχνίδια που κατασκευάζονται με πλαστικό PVC, το οποίο μπορεί να εκλύσει τοξίνες με την πάροδο του χρόνου, τα ξύλινα παιχνίδια δεν ενέχουν αυτόν τον κίνδυνο. Η κατασκευή των δικών σας ξύλινων παιχνιδιών παρέχει τη δυνατότητα να επιλέξετε τον τύπο ξύλου και να κατασκευάσετε τα παιχνίδια σύμφωνα με τις προτιμήσεις σας, εξασφαλίζοντας μια ασφαλέστερη και εξατομικευμένη εμπειρία παιχνιδιού για τα παιδιά.

Ένας εκπαιδευτής θα πρέπει να αξιολογήσει μια σωστή απάντηση εάν ο μαθητής αναφέρει ανανεώσιμες πηγές, φυσικά υλικά, επιβλαβείς τοξίνες που βρίσκονται σε συνθετικά υλικά ή πλαστικά, ασφαλέστερη και εξατομικευμένη εμπειρία παιχνιδιού για τα παιδιά.

- 5) Στο πλαίσιο της χειροποίητης κεραμικής, συζητήστε τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των τριών κύριων τεχνικών - δοχεία τσίμπημα, κουλουριασμένα δοχεία και δοχεία πλάκας. Πώς επηρεάζει η επιλογή της τεχνικής το τελικό αποτέλεσμα ενός κεραμικού κομματιού;

Πιθανή απάντηση: Οι τρεις κύριες χειροποίητες τεχνικές - τσίμπημα, πηνίο, πλάκα - προσφέρουν ξεχωριστά πλεονεκτήματα και προκλήσεις. Το τσίμπημα επιτρέπει ένα πιο οργανικό, ελεύθερο

σχήμα, αλλά μπορεί να είναι περιορισμένο σε μέγεθος. Το πηνίο παρέχει δύναμη και δομή, επιτρέποντας τη δημιουργία μεγαλύτερων δοχείων, αλλά η επίτευξη ομοιομορφίας μπορεί να είναι δύσκολη. Η κατασκευή πλακών προσφέρει ακρίβεια και επίπεδες επιφάνειες, αλλά μπορεί να δημιουργήσει δυσκολίες στην κατασκευή στρογγυλεμένων μορφών. Η επιλογή της τεχνικής επηρεάζει σημαντικά το τελικό κεραμικό κομμάτι, καθορίζοντας τη μορφή, την κλίμακα και την υφή του. Κάθε μέθοδος απαιτεί γνώση συγκεκριμένων εργαλείων και δεξιοτήτων, επιδεικνύοντας τη δημιουργικότητα και την ικανότητα του αγγειοπλάστη να ξεπερνά τους τεχνικούς περιορισμούς. Τα επιτυχημένα κομμάτια συχνά περιλαμβάνουν έναν στοχαστικό συνδυασμό αυτών των τεχνικών, τονίζοντας την ευελιξία της χειροτεχνίας στην κεραμική τέχνη.

Ένας εκπαιδευτής θα πρέπει να αξιολογήσει ως σωστή απάντηση εάν ο μαθητής αναφέρει τις 3 τεχνικές και ο συνδυασμός θα προσφέρει μια ευελιξία ενός χειροποίητου κεραμικού.

Οδηγίες για εκπαιδευτές

Η προετοιμασία είναι το κλειδί:

Διαβάστε προσεκτικά το περιεχόμενο της ενότητας πριν από την εκπαίδευση και προσδιορίστε βασικούς τομείς όπου μπορεί να απαιτηθεί περισσότερη προσπάθεια ή χρόνος κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης.

Διαχείριση χρόνου:

Κατανείμετε το χρόνο με σύνεση στις διάφορες ενότητες του θέματος, εστιάζοντας περισσότερο σε τομείς που είναι περίπλοκοι ή απαιτούν βαθύτερη κατανόηση. Παρακολουθήστε το χρόνο κατά τη διάρκεια συζητήσεων και ασκήσεων για να διασφαλίσετε ότι όλα τα θέματα καλύπτονται εντός του καθορισμένου χρονικού πλαισίου.

Ηγετικές ικανότητες:

Ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να παραμείνουν συγκεντρωμένοι και αφοσιωμένοι κατά τη διάρκεια των συζητήσεων και καθοδηγήστε τους συμμετέχοντες να παραμείνουν στο θέμα και να προωθήσουν ένα περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς όπου όλοι αισθάνονται άνετα να μοιράζονται τις σκέψεις και τις ιδέες τους.

Προετοιμασία της συζήτησης:

Προβλέψτε πιθανά σημεία συζήτησης και προετοιμάστε προτροπές ή ερωτήσεις για να διευκολύνετε ουσιαστικές συζητήσεις. Να είστε έτοιμοι να ανακατευθύνετε τις συζητήσεις πίσω στο κύριο θέμα εάν ξεφύγουν.

Παροχή καθοδήγησης:

Παροχή καθοδήγησης και υποστήριξης στους συμμετέχοντες κατά τη διάρκεια ασκήσεων ή δραστηριοτήτων. Να είστε έτοιμοι να δώσετε παραδείγματα ή εξηγήσεις για να διευκρινίσετε έννοιες ή οδηγίες, ειδικά στα έντυπα αξιολόγησης.

Δώστε παραδείγματα ή παραδείγματα για το πώς να εξηγήσετε ή να εξηγήσετε έννοιες ή έννοιες με πρακτικό τρόπο:

Εξοικειωθείτε με τις φόρμες αξιολόγησης, προβλέψτε ερωτήσεις ή τομείς στους οποίους οι συμμετέχοντες μπορεί να χρειαστούν καθοδήγηση και βοηθήστε όποιον τη χρειάζεται να συμπληρώσει επιτυχώς όλες τις ερωτήσεις.

Ευελιξία:

Παραμείνετε ευέλικτοι και προσαρμόσιμοι σε απροσδόκητες αλλαγές ή προκλήσεις κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης και προσαρμόστε το ρυθμό ή την παράδοση περιεχομένου με βάση τις ανάγκες και τη δυναμική της ομάδας. Οι ασκήσεις και οι καλές πρακτικές είναι να ενισχύσετε τις γνώσεις που έχετε προβάλει στους συμμετέχοντες, να είστε ευέλικτοι εάν είναι απαραίτητο σχετικά με την ικανότητα της ομάδας να επαναπροσδιορίσει ορισμένες από τις ασκήσεις, τους χρόνους ή τα υλικά. Στόχος είναι να παρακινήσει τους εκπαιδευόμενους και να τους κρατήσει κίνητρα και να παραμείνουν στο πρόγραμμα με υψηλό αίσθημα ενδιαφέροντος.

Θα χαρούμε να λάβουμε τα σχόλιά σας μετά την εκπαίδευση, ειδικά εάν υπάρχουν προτάσεις για διορθώσεις ή επαναδιαμόρφωση.

Αναφορές

1. Sustainability and Environmental Awareness in the Ceramic Industry,
<https://ej-eng.org/index.php/ejeng/article/view/2027>
2. Tobías, A., Carnerero, C., Reche, C., Massagué, J., Via, M., Minguillón, M. C., ... & Alastuey, A. (2020). Environmental impact of COVID-19 pandemic lockdowns on air quality, water quality, and greenhouse gas emissions. *Science of the Total Environment*, 732, 139281.
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC10133669/>
3. Osuolale, O., Adeboye, O., & Yakubu, I. (2018). Sensitivity Analysis of Simplified Rainfall-Runoff Model Parameters for the City of Jos, Nigeria. *Agora: Central Journal of Open Access Articles*, 1(1), 46-57. <https://acjool.org/index.php/agora/article/view/3097>
4. Εταιρική Κοινωνική Υπευθυνότητα.
<https://www.pcpclothing.com/148362-2/>
5. SFPA. (n.d.). Wood: The Environment. Southern Forest Products Association.
<https://sfpa.org/lumber-info/wood-the-environment/#:~:text=Wood%20may%20be%20the%20most,trees%2C%20a%20naturally%20renewable%20resource.>
- Καλές πρακτικές Βιώσιμης Ανάπτυξης στην Ελλάδα (sustainable-greece.com)
6. Wang, C., Trudel, G., & Ciruna, B. (2007). Confocal time-lapse imaging of neural plate morphogenesis during mouse gastrulation. *Developmental Biology*, 310(2), 211-222.
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/16092278/>
7. International Wool Textile Organisation (IWTO). (n.d.). Environmental Impacts of Wool Textiles. IWTO.
<https://iwto.org/sustainability/tbc-environmental-impacts-of-wool-textiles/>
8. International Wool Textile Organisation (IWTO). (n.d.). Sustainability. IWTO.
<https://iwto.org/sustainability/>
9. Osuolale, O., Adeboye, O., & Yakubu, I. (2018). Sensitivity Analysis of Simplified Rainfall-Runoff Model Parameters for the City of Jos, Nigeria. *Agora: Central Journal of Open Access Articles*, 1(1), 46-57. <https://acjool.org/index.php/agora/article/view/3097/3045>
10. HISTORY OF CRAFT. Scribd. <https://www.scribd.com/document/476837342/HISTORY-OF-CRAFT-pdf>